

Vittorio HOLTIER

Dintr-o poveste cu covoare...

... Și am văzut „odată ca niciodată”, într-o curte în care iarba izbucnea printre lespezi mari de piatră, sub un nuc cu frunze verzi ca fierea și lângă o casă pe a cărei prispă stătea la zvântat o ie albă ca zăpada, alături de o căruță zdravănă, fie tocmai venită, fie gata să plece pe undeva, un „macat” cum nu se poate mai somptuos, de o somptuozitate asiriană; „broșat” – în termeni tehnici –, țesut „cu undreaua”, cum zic țărăncile; cărnos, un câmp dreptunghiular de proporțiile a două pătrate, în fiecare fiind înscrisă câte o coroană bogată din ghirlande de flori, frunze păsări, totul înconjurat de un chenar gros și el din două șuvoaie împletite rombic.

Tonuri de verde crom, ocruri, brun, galben, roz, în potriviri sobre, ce mângâie ochiul și încălzesc inima cu rezonanțe profunde, solemne, nostalgice – ca o muzica de Bach.

Poate doar la Chambord, într-o sală de piatră gălbuie (cum este toată piatra – aspră ceară – din care stă zidit maiestuosul castel, maiestate generată de autoritara schemă cruciformă a lui Leonardo da Vinci, care i-a schițat atât de ferm planul), sub bolțile sprijinite pe nervuri în arcuri turtite, ca cele ale stilului Tudor, cu casete pecetluite de ezoterica salamandră din armoariile lui Francisc întâiul –

admirând grelele tapiserii ce îi împodobeau pereții, să mai fi avut senzația aceasta de plenitudine și sonoritate pe care, uneori, țesăturile monumentale o pot emana.

Văzute de sus, din balcoanele care se deschid de pe palieralele celebrelor scări de acces principal cu spiralele planurilor lor de ascensiune încrucișate, de la nivelul unde sunt agățate, desfășurându-se în perspectivă, de pe pereții înalți de patru metri, aceste fastuoase tapiserii – „gobelin”-uri ori „arras”-uri – văluresc în verde crom, verde de China, cenușii subtile, cu accente de aur și argint și cad ca niște tăcute cascade de imagini și, poate, și lumina ușor razantă le adaugă un plus de pregnantă materialitate, de teatral... cad în sălile de onoare, atârând ușor ondulate, ca niște aurore boreale, dar nu diafane, ci țesute paradoxal din magme de malahit, jasp, jad, din mlaștini, noroaie, piei de rinocer și smaragde curgătoare; fosforescențe de aur și argint strecurate de firul de Cipru pâlpâie tenebros deasupra pavimentelor de cărămidă ceruită, în preajma unor urieșești mormane din stânjeni de lemne, îngrijit clădite, pregătite demonstrativ și impresionant a hrăni – pasămi-te – giganticele șemineuri ale castelului; iar forma acestor masive stive cubice din bușteni de stejar despicați pentru foc, iată, îmi evocă masivitatea unui simplu lădoi – „hambar”- sălășluind într-un șopron-bucătărie din gospodăria în care stăpâna pe o culme, minunata țesătura, cea care mi-a oferit prilejul prezențelor divagațiuni; acest „hambar” era un corp cu cvasicubic, din scânduri zdravene tăiate din bardă, silueta romanică, de o putere extraordinară: tapiseriile de la Chambord și stivele de lemne ce făceau un raport de tridimensionalitate inedit și necesar cu ele, iată că sunt singurele imagini ce pot ține piept unui similar raport între un covor țărănesc românesc din zona Văii Buzăului și un hambar de grâne încheiat din lăturoaie grele cioplite în stejar!

De la întâlnirea fatidică cu acest covor am devenit un împătimit al acestui gen artistic; visez de atunci la un atelier, spațiu generos, vast, în care în afara celor strict necesare activităților – oricare ar fi ele – să nu ființeze cu scop decorativ decât aceste două obiecte țărănești, de o forță expresivă rar întâlnită: pe un perete vărui (ori din bărne sau piatră), acest covor, povestit mai sus, și în fața lui, profilat pe miraculosul ecran, cubul de stejar, „hambarul”, odihnindu-se la rându-i pe o largă podea de scânduri proaspete de brad curat: iar pe hambar, poate, un „borcan” – amforă voinică de Mânzălești ori Lopătari – ceramică aptă de a face tainica trecere, cu rotunjimile sale robuste, de la cubul hambarului – arhetip al tridimensionalității – la suprafața plană a covorului, convenție a altui arhetip încărcat și el de un noian de semnificații.

Și gândindu-mă la ele, la covoare, și urmărindu-le rostuală, am început să înțeleg că orice țesătură, urzeală și băteală, verticală și orizontală, este o teoremă a punctului ce rezultă din figurarea crucii, a punctului infinitesimal care își pierde materialitatea sau, mai bine zis, își câștigă imaterialitatea, expresie a Omniprezenței.

Pentru mine acum, în povestea covoarelor, ceea ce este mai frumos și mai adânc îmi pare legătura pe care – închipuind cu flori și păsări grădina – o face-mediat-covorul cu închipuirea Raiului. Căci Raiul este șoptit cu dor și smerenie de orice grădină, fie ea un minuscul strat de flori, ori doar vreun oarecare ghiveci purtând o prizărită, singură floare.

Covor, grădină, Rai, iată cum se îngaimă în cugetul meu o poveste peste care îmi plec ochii și inima tot mai adesea și tot mai atent.

Mărturie a acestei acestei benigne obsesii, un sobor de covoare s-a așezat în zbor nemișcat printre *Gaițele* lui Kirilescu, ale lui Dabija, ale extraordinarei distribuții de la „Odeon”, încercând să aducă în scenă, contrastant cu agitațiile lumești ale eroilor, dimensiunea echilibrat hieratică a unei Românie fabuloase, profunde și perene, în a cărei realitate autorul prezentelor rânduri crede cu conștiințiozitate și disparare.